

UCHWAŁA NR XXX/273/2018
RADY GMINY ŚWIĄTKI

z dnia 29 marca 2018 r.

w sprawie przyjęcia „Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2017 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2018 rok”

Na podstawie art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 1 ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 697 z późniejszymi zmianami) Rada Gminy Świątki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2017 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania na 2018 rok”, stanowiące załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Świątki

Tomasz Szewczyk

SPRAWOZDANIE

Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY ZA 2017 ROK

ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA 2018 ROK

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŚWIĄTKACH

Świątki, marzec 2018 roku

Spis treści

I.	Wprowadzenie	2
II.	System opieki nad dzieckiem – zadania gminy	2
III.	Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań	4
IV.	Organizacja pracy asystenta rodziny	7
V.	Rekomendacje w 2018 roku	7

I. Wprowadzenie

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.).

Ustawodawca w powyższym akcie prawnym określił m.in. nowe zadania dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym gminnego.

Art. 179 ust. 1 ustawy określa, iż w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, uchwała gminny program wspierania rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach od 2012 roku jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu wspierania rodziny oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej i rozwój systemu pomocy dla rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich na terenie gminy.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach rozpoczął i kontynuuje realizację nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji, pracujących z dziećmi i rodzicami. Wskazane zadania realizowane są w oparciu o założenia programowe i ustawowe zawarte w szczególności w poniższych dokumentach:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.),
- Uchwała Nr XIII/103/2016 Rady Gminy Świątki z dnia 30 marca 2016 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Świątki na lata 2016-2018.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świątki na lata 2011-2016 z perspektywą do roku 2022,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390 ze zm.).
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. z 2016 poz. 1860 ze zm.)

II. System opieki nad dzieckiem – zadania gminy

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
- realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań

Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach podejmował działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążenie do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny, jako zespół planowanych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie funkcji opiekuńczo-rodzicielskich, prowadzone może być w formie:

- pracy z rodziną m.in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, przydzielenie asystenta rodziny;
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające i może odbywać się przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Pomoc rodzinie ma charakter czasowy i podejmowana jest przy pełnym wykorzystaniu zasobów własnych rodziny oraz potencjału tej rodziny i jej najbliższego otoczenia.

Praca z rodziną podejmowana jest zarówno w rodzinie wymagającej wsparcia, by mogła poradzić sobie z doznawanymi trudnościami, tak by nie doszło do działań interwencyjnych w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, jak i rodzinie w sytuacji umieszczenia czasowego dziecka poza rodziną. Wówczas działania pomocowe zmierzają do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców umieszczonego dziecka, by możliwy był powrót dziecka do rodziny biologicznej.

Asystent rodziny jest nową profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1) pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej:

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

2) wsparcie specjalistyczne:

- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

3) czynności administracyjne:

- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną; opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

4) współpraca z innymi podmiotami:

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

5) czynności interwencyjne:

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Niezależnie od pracowników socjalnych, asystenci rodziny zajmują się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny.

Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę

umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu osoby objętej wsparciem asystenta.

Decyzję o przydziale asystenta rodziny do danej rodziny podejmuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach na podstawie wniosku pracownika socjalnego i jego analizy sytuacji danej rodziny.

W 2017 roku wspierającymi, motywującymi i pomocowymi działaniami asystenta rodziny objętych zostało 13 rodzin (w tym: 33 dzieci), które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i długotrwale pozostawały w systemie pomocy społecznej. W rodzinach tych najczęściej występowały problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, bezrobocie, ubóstwo, nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba i niepełnosprawność. Były to rodziny niepełne, wielodzietne, nie posiadające właściwego wsparcia w swoim środowisku rodzinnym.

Asystent udzielał wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, gospodarowaniu środkami finansowymi, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi, prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci, motywował do poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie im zajęć psychoedukacyjnych.

Asystent rodziny w swoich działaniach na rzecz rodzin współpracował z pracownikami socjalnymi, pracownikami szkół i przedszkoli.

Dzięki współpracy z asystentem rodziny osiągnięto większość pozytywnych zmian w tych rodzinach. Te najbardziej efektywne, to między innymi: podjęcie zatrudnienia, utrzymywanie abstynencji w rodzinach z problemem alkoholowym, remonty i odświeżanie mieszkań, poprawa relacji między członkami rodzin.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach współfinansował pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo -wychowawczych, rodzinach zastępczych oraz rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego. Razem w pieczy zastępczej przebywa **13-ro dzieci**.

Zgodnie z art. 191 ust 8 i 9 w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku pobytu 30%, w trzecim i następnych 50%. Zgodnie z zapisami Ustawy tut. Ośrodek pokrywał częściowe koszty pobytu dzieci w ww. formach opieki zastępczej w wysokości 10%, 30% lub 50% kosztu pobytu. Na ten cel wydatkowano kwotę **82 094,84 zł**.

Rodziny, których dzieci postanowieniem sądu zostały umieszczone w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także gdy rodzicom postanowieniem sądu zostały ograniczone prawa rodzicielskie objęte są działaniami pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świątkach oraz asystenta rodziny, mającymi na celu takie wsparcie rodziny oraz wzmocnienie jej

kompetencji opiekuńczo-wychowawczych w celu umożliwienia powrotu dzieci do środowiska.

W ramach gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną realizowano następujące zadania: udzielenie pomocy w formie zasiłków: stałych, okresowych, celowych, finansowanie dożywienia dzieci w szkole, dofinansowanie wypoczynku letniego, dofinansowanie do zakupów przyborów szkolnych, udzielanie pomocy rodzinom w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi, poradnictwo socjalne i rodzinne, objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach w ramach partnerstwa z Fundacją „Jak nie my to kto” z Morąga w celu realizacji projektu pt. „Nam nie jest wszystko jedno- warsztaty i szkolenia dla rodzin kształtujące odpowiedzialne rodzicielstwo i postawy prospołeczne z gmin Dobre Miasto, Świątki, Grunwald i Dubeninki” kwalifikował osoby, a pracownicy socjalni wspierali rodziny mające trudności opiekuńczo- wychowawcze podczas trwania projektu.

W trakcie projektu odbywały się rozmowy z psychologiem oraz odbywały się grupy wsparcia podczas, których rozmawiano o trudnościach występujących w rodzinie. Projekt ma na celu wzrost wiedzy tych rodzin w zakresie zdrowego funkcjonowania rodziny, ułatwiający odejście od opieki instytucjonalnej. Z terenu gminy Świątki w ramach projektu wsparcie otrzymało 15 osób w wieku 15-64 lata.

IV. Organizacja pracy asystenta rodziny

Asystent rodziny pracuje z rodzinami wieloprogblemowymi. Wymaga to od niego szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świątkach w 2017 roku zatrudniał 2 asystentów rodziny (zatrudnionych: jeden na umowę o pracę, drugi na umowę zlecenie) w ramach zadaniowego czasu pracy, posiadającego odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w realizacji zadań na podobnym stanowisku.

W 2017 roku, Gmina Świątki uczestniczyła w realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2017 „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, którego celem było wspomaganie i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego w budowaniu systemu wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny. Na realizację tego programu pozyskano kwotę 7 333,00 zł, co pozwoliło pokryć w części koszty zatrudnienia 1 asystenta rodziny. Od listopada do grudnia 2017 roku jeden asystent rodziny zatrudniony był w ramach środków własnych. Wkład własny to kwota 18 755,00 zł.

Łączna kwota wydatkowana wyniosła: 48 930,00 zł.

V. Rekomendacje w 2018 roku

Budowanie i realizowanie gminnego systemu wspierania rodzin wieloprogblemowych jest zbiorem mechanizmów i oddziaływań na rzecz tych rodzin oraz wyznacza kierunki podejmowania inicjatyw i działań na rzecz wspierania rodzin.

W 2018 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

- zatrudnienie na umowę o pracę bądź umowę zlecenie asystenta rodziny,
- tworzenie grup wsparcia, rodzin wspierających inne rodziny w sytuacjach trudnych do rozwiązania,
- realizację i intensyfikację działań profilaktycznych i metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku; prowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy rodzinom dysfunkcyjnym;
- realizację i wzmocnienie działań asystentów rodziny poprzez prowadzenie systematycznej i bezpośredniej pracy z rodziną mającą trudności w prawidłowym funkcjonowaniu;
- doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;
- wspomaganie funkcjonowania rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój systemu wsparcia rodziny i profilaktykę oraz usługi wysokospecjalistyczne (zatrudnienie psychologa, terapeuty rodzinnego);
- realizowanie i doskonalenie kompleksowego i spójnego systemu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną poprzez działania asystentów rodziny, zespołów interdyscyplinarnych;
- kontynuowanie realizacji zadań, wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny;
- podnoszenie kwalifikacji- szkolenia dla pracowników socjalnych, asystentów rodziny.

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że praca asystentów rodziny przynosi oczekiwane efekty - przede wszystkim z uwagi na elastyczny, nienormowany czas pracy, dostosowany do rytmu życia rodziny i jej potrzeb.

Mobilność i dyspozycyjność asystentów oraz zasada indywidualnej odpowiedzialności za wyniki pracy z rodziną przyczyniają się do osiągnięcia pozytywnych rezultatów. Stąd potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych asystentów rodziny oraz przyjęcia odpowiedniego programu szkoleń w celu zapewnienia kompetentnej kadry.

W Gminie Świątki jest wiele rodzin, które potrzebują ciągłego wsparcia asystenta rodziny. W 2017 roku aż 35 rodzin (114 osób w rodzinach) otrzymało pomoc z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z ustawą na jednego asystenta rodziny przypada maksymalnie 15 rodzin, czyli w naszej gminie trzeba byłoby zatrudnić 4 asystentów rodziny, niestety istnieją liczne przeszkody w realizacji zadania zgodnie z potrzebami mieszkańców gminy, wśród nich należy wymienić bardzo duże nakłady finansowe związane z zatrudnieniem asystentów rodziny, wysokie wymagania ustawodawcy w zakresie kwalifikacji osób mogących pełnić funkcję asystenta rodziny a także brak zgody rodzin do objęcia ich tą formą wsparcia. Jednakże od 1 stycznia 2015 roku ustawa nakłada na Gminę obowiązek zatrudnienia asystenta rodziny w przypadku zaistnienia trudności w rodzinie.

Przewidywany dla Gminy koszt utrzymania dzieci w pieczy zastępczej w 2018 roku kształtuje się w kwocie około 90.000,00 zł.

W 2018 roku zaplanowano zatrudnienie dwóch asystentów rodziny na umowę o pracę od dnia

1 stycznia br. w ramach środków własnych oraz gdy tylko będzie taka możliwość, jednego asystenta w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej. Niestety brakuje kandydatów spełniających przepisy o zatrudnieniu i kwalifikacjach zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na stanowiska Asystenta rodziny.

Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pewne i kompleksowe wsparcie rodzin.

UZASADNIENIE

Stosownie do art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.) Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania i rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Wobec powyższego podjęcie stosownej uchwały jest zasadne.